

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТНІСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ПАРАДИГМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

УДК 378.147

*Тетяна Опалюк, кандидат педагогічних наук,
асистент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТНІСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ПАРАДИГМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

У статті зроблено науково обґрунтовану спробу довести доцільність реалізації компетентнісно-орієнтованої парадигми організації освітнього процесу у вищому педагогічному навчальному закладі з проєкцією на забезпечення отримання якісного функціонального результату фахово-предметної та психолого-педагогічної підготовки випускника вищої педагогічної школи, що має виявлятися в належному рівні сформованості загальних та спеціальних компетентностей, котрі будуть сприйматися як ознаки високого професіоналізму всебічно розвинутої особистості вчителя.

Ключові слова: компетентність, компетентнісний підхід, компетентнісно-орієнтована парадигма, освітній процес, вищий педагогічний навчальний заклад.

Літ. 5.

*Татьяна Опалюк, кандидат педагогических наук,
ассистент кафедры социальной педагогики и социальной работы
Каменец-Подольского национального университета имени Ивана Огиенко*

РЕАЛИЗАЦИЯ КОМПЕТЕНТНОСТНО-ОРИЕНТИРОВАННОЙ ПАРАДИГМЫ ОРГАНИЗАЦИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА В ВЫСШЕМ ПЕДАГОГИЧЕСКОМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ

В статье осуществлена научно обоснованная попытка доказать целесообразность реализации компетентностно-ориентированной парадигмы организации образовательного процесса в высшем педагогическом учебном заведении с проекцией на обеспечение получения качественного функционального результата специально-предметной и психолого-педагогической подготовки выпускника высшей педагогической школы, что должен проявляться в надлежащем уровне сформированности общих и специальных компетентностей, которые будут восприниматься как показатели высокого профессионализма всесторонне развитой личности учителя.

Ключевые слова: компетентность, компетентностный подход, компетентностно-ориентированная парадигма, образовательный процесс, высшее педагогическое учебное заведение.

*Tetyana Opalyuk, Ph.D. (Pedagogy), Assistant of the Social Pedagogics and Social Work Department,
Kamyanets-Podylskyi Ivan Ohiyenko National University*

THE IMPLEMENTATION OF THE COMPETENCY-ORIENTED PARADIGM OF ORGANIZATION OF EDUCATIONAL PROCESS IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION

The article deals with the science-based attempt to prove the feasibility of implementing of competence-oriented paradigm of organization of educational process in higher educational establishments with the projection to ensure for getting some kind of functional outcome regarded as the specially-subject and psychological-and-pedagogical training of graduate of a higher pedagogical school. That should be manifested by the proper formation of the appropriate level of general and special competences, which will be perceived as a high level of proficiency of the teacher performing as a comprehensively developed personality.

Keywords: competence, the competence-based approach, competence-oriented paradigm, educational process, higher educational establishments.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку українського суспільства можна характеризувати як період активних перетворень і реалізації трансформаційних і реформаційних процесів в усіх сферах соціально-політичної та суто економічної складових становлення державності. З одного боку, період незалежності у двадцять п'ять років – то є вже

значний відрізок часу задля становлення певних галузей господарства, а з іншого – то є лише період оновлення незалежної національної ментальності, яка потребує подальшого вкорінення у свідомості поколінь прийдешніх і тих, що живуть і творять історію в непростих умовах сьогодення. За таких умов роль освітньої галузі перетворюється на одну з провідних і

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТІСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ПАРАДИГМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

визначальних щодо забезпечення ґрунтовної основи для сталого розвитку українського суспільства в цілому та розвитку її окремих напрямів зокрема. Коли звертаємося до проблем, пов'язаних з кардинальним оновленням системи освіти в Україні, на наше переконання, перш за все, необхідно говорити про потребу та доцільність константного вдосконалення саме системи вищої педагогічної освіти, оскільки саме від якості організації та здійснення освітнього процесу майбутнього вчителя буде залежати у подальшому як результат їх професійної діяльності не лише здатність випускників загальноосвітніх шкіл користуватися набутими знаннями та сформованими вміннями у межах набутих компетенцій, але й у поєднанні з отриманим досвідом їх застосування за умов наявності свідомої мотиваційно-ціннісної основи виявляти належний рівень сформованості компетентностей (як здатностей і готовності виконувати ті чи інші різновиди діяльності у межах набутих компетенцій) таких, як: компетентність уміння вчитись, соціальна компетентність, загальнокультурна компетентність, громадянська компетентність, компетентність з інформаційно-комунікаційних технологій, здоров'язбережувальна компетентність, підприємницька компетентність.

Отже, саме тому актуалізується проблема дослідження питань, пов'язаних з реалізацією компетентісно-орієнтованої парадигми організації освітнього процесу у вищому педагогічному навчальному закладі, тобто проблема підготовки компетентного вчителя, педагога в найкращому та найповажнішому сприйнятті та відношенні до цієї професії.

Основоположні концепти щодо розуміння компетентісного підходу знаходимо у філософії прагматизму (Дж. Дьюї). У сучасній західній традиції дослідження освітологічних аспектів з сильною психологічною основою у контексті пошуку відповідей на питання: "Якою ж має бути компетентна особистість?" знаходимо в роботах Дж. Равена та Е. Тоффлера. Але маємо наголосити, що потужну психолого-педагогічну основу вивчення проблеми реалізації положень компетентісного підходу, визначення груп компетентностей, розуміння вимог, які висуваються для якісної організації освітнього процесу в цілому та суто навчально-пізнавального (навчального) процесу зокрема на різних етапах освіти (від початкової до вищої), знаходимо в наукових працях учених, які працюють у межах Східно-слов'янського простору здійснюваних досліджень у вивчуваній площині. Серед сучасних науковців психолого-педагогічної царини, які у

своїх дослідженнях активно використовують здобутки основоположників-фундаторів компетентісного підходу знаходимо такі імена: В. Байденко Н. Бібік, В. Бондар, С. Бондаревська, А. Вербицький, В. Гузєєв, М. Євтух, І. Зимня, М. Кларін, В. Ковальчук, В. Краєвський, І. Малафійк, О. Малихін, А. Маркова, О. Пометун, О. Савченко, В. Серіков, С. Сисоєва, В. Сластьонін, Л. Сохань, О. Топузов, П. Худомінський, А. Хугорської, О. Цокур, І. Якіманська.

Отже, **мета пропонованого наукового доробку** полягає в намаганні довести доцільність реалізації компетентісно-орієнтованої парадигми організації освітнього процесу у вищому педагогічному навчальному закладі з проєкцією на забезпечення отримання якісного функціонального результату фахово-предметної та психолого-педагогічної підготовки випускника вищої педагогічної школи, що має виявлятися в належному рівні сформованості загальних та спеціальних компетентностей, котрі будуть сприйматися як ознаки високого професіоналізму всебічно розвиненої особистості вчителя.

Формування професійних, а також різних загальних та спеціально-предметних компетентностей під певним ракурсом бачення, розуміння, трактування та визначення пропозицій щодо імплементації в реальний освітній процес напрацьованих на теоретичному та емпіричному рівнях здобутків – то є предмет багатьох дисертаційних робіт, виконаних М. Боліною, О. Васильєвою, М. Вачевським, Д. Демченко, Л. Демчук, Ю. Ємельяновим, О. Іскандеровою, В. Кашницьким, С. Козак, В. Лапіної, І. Мегалової, В. Охотніковим, О. Пахомовою, О. Петровим, О. Прозоровим, О. Семенов, А. Трофименко, Е. Соловйовим, О. Усик.

Ураховуючи той факт, що у своїх дослідженнях ми намагаємося вивчати специфіку організації та здійснення освітнього процесу (академічного та самоосвітнього) саме в умовах вищої педагогічної школи в контексті формування соціальної та рефлексійної компетентностей, які, на нашу думку, можуть поєднуватися в компетентності більш високого ієрархічного рівня: компетентності соціальної рефлексії майбутнього вчителя, найбільш цікавими для нас є дослідження таких компетентностей, як: загальнокультурна, соціальна, соціокультурна, громадянська, гуманітарна, інформаційна, комунікативна, рефлексійна, що є найбільш дотичними до провідного дидактичного феномену наших наукових пошуків. Таким чином, ґрунтовна компетентісна основа в сучасних умовах є базисною фундаційною основою підготовки будь-

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТІСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ПАРАДИГМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

яких висококваліфікованих фахівців різних царин, а особливо в галузі підготовки спеціалістів до успішного здійснення педагогічної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Сучасні педагоги-дидакти активно вивчають проблематику, пов'язану з пошуком інноваційних форм, методів, прийомів і засобів організації навчання у вищій школі в цілому та у вищій педагогічній школі зокрема, особливо, коли йдеться про врахування дихотомії професійної підготовки майбутнього вчителя, яка відбивається в таких пріоритетних напрямках його становлення як фахівця вищої кваліфікації освітньої галузі, а саме: психолого-педагогічної підготовки (що є необхідною та обов'язковою для кожного вчителя-предметника) і фахово-предметної (залежно від того, право які предмети він отримує викладати).

Розпочнемо наше ретельне вивчення специфіки реалізації компетентісно-орієнтованої парадигми організації освітнього процесу у вищій педагогічній школі з аналізу робіт О. Малихіна, який активно досліджує: по-перше, особливості організації навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів в цілому та організації самостійної навчальної діяльності як обов'язкової складової першої; по-друге, процеси гуманізації та гуманітаризації освіти у вищій школі; по-третє, проблематику, що є безпосередньо дотичною до визначення необхідних і достатніх компетентностей педагога (і вчителя середньої школи, і викладача вищого навчального закладу). Так, у своєму монографічному дослідженні науковець наголошує, що успішність підготовки майбутнього вчителя залежить не просто від ефективної організації навчально-пізнавальної діяльності студентів під час навчання у вищій педагогічній школі (академічно-обов'язкової (аудиторній, позааудиторній, самостійній, індивідуальній, індивідуально-самостійній, індивідуально-груповій) та самоосвітній (що здійснюється за ініціативи власне студента вже на основі свідомого ставлення не лише до процесу здобуття знань, а й до майбутньої професійно-педагогічної діяльності, що передбачає розв'язання нестандартних професійно-значущих ситуацій), а також створення умов для реалізації процесів САМО центрального суб'єкта освітнього процесу (самоактуалізації, самонавчання, самоконтролю, самооцінки, самоуправління й самоорганізації). О. Малихін у згаданій роботі акцентує увагу на тому, що інтегративне використання традиційних і новітніх інноваційних форм, методів і засобів навчання (викладачем і студентом) не обмежує, а

лише задає пріоритетний напрям організації будь-якого різновиду навчальної діяльності (чи то академічної під керівництвом викладача чи то самостійної за опосередкованого керівництва з боку викладача чи за відсутності такого керівництва). Наголос робиться також на обов'язковій необхідності враховувати специфіку та мультиаспектність професійної підготовки саме студента вищого педагогічного навчального закладу.

Запропонована, за О. Малихіним, педагогічна система організації самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів у горизонтальних і вертикальних взаємозв'язках її елементів, відбиває цілісне системне бачення процесу організації такого різновиду діяльності за врахування специфіки саме підготовки майбутнього вчителя. Вона здобуває обґрунтування на теоретичному рівні й представлена як педагогічна модель, котра спирається на принципи самостійності й професійно-педагогічної спрямованості й системоутворювальних, а також на систему принципів, до якої включено наступні принципи: гуманізації й гуманітаризації; наступності; науковості; свідомості й активності; системності; послідовності й раціональності; доступності й достатнього рівня складності; зв'язку теорії з практикою; професійно-педагогічної значущості знань; професійної компетентності [5].

Спираючись на фундаментальні положення системного та діяльнісного підходів у їх комплікативно-інтегральній єдності автор презентує дидактичний механізм неперервний процес організації самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів як цілісну систему, до якої включає певну сукупність взаємопов'язаних функціональних компонентів, котрі виявляються в константній динамічній взаємодії шести невідемних та кроссфункціональних компонентів: мотиваційно-цільового компонента; організаційно-структурного компонента; процесуально-діяльнісного компонента; контроль-оцінювального компонента; аналітико-прогностичного компонента; рефлексійного компонента.

Надалі сучасний дидакт, спираючись на роботи своїх попередників, традиції яких він послідовно розвиває у своїх науков-педагогічних працях, а саме: Володимира Бондара, Володара Краєвського, Андрія Хуторського, виділяє структурні компоненти у складі цілісної системи організації самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТІСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ПАРАДИГМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

закладів на засадах деталізованого та ґрунтовного глибинного осмислення. Саме тут акцентуація зміщується на подальше розкриття положень компетентісного підходу, який, на думку О. Малихіна, передбачає конкретизацію аксіологічного, мотиваційного, операційного, когнітивного, рефлексійного й інших складових результатів навчання. Зазначається також, що у площині самостійної пізнавальної діяльності основою компетентності виступає пізнавальна самостійність. Така компетентність, пояснює науковець, передбачає засвоєння способів здобуття знань із різних джерел інформації, що й перетворюється на основу компетентності в інших сферах, увесь спектр яких (а в сучасних умовах, більшість педагогів сходяться на тому, що то є сукупність загальних і спеціальних компетентностей, котрі у своїй єдності та підпорядкованості можуть стати складовими професійної (а відносно підготовки майбутнього вчителя, професійно-педагогічної) компетентності) представляє собою неабияку важливість для особистості майбутнього вчителя.

У роботах, присвячених визначенню ієрархії компетентностей педагога, О. Малихін звертається до аналізу провідних категорій, які, на його думку, можуть забезпечити певну платформу для подальшого розвитку теорії навчання у вищій педагогічній школі. Так, слідуючи його баченню, яке він подає через призму розуміння категорії “парадигма” відомого філософа Томаса Куна (про те, що парадигма визначається як “... сукупність переконань, цінностей, технічних засобів і т. ін., яка є характерною для членів цієї співдружності” [3, 220], “парадигми надають ученим не тільки план дій, а й указують і певні напрямки, суттєві для реалізації плану” [3, 143]). Саме в такому контексті застосовуємо сприйняття категорії “парадигма” у твердженні “реалізація компетентісно-орієнтованої парадигми в освітньому процесі вищої педагогічної школи”.

Цікавим також видається наукова позиція К. Бейлі, згідно з якою, зазначається, що “парадигма, термін, що використовується в соціальній науці, є певний перспективний фрейм (а perspective frame of reference) співвідношення для розгляду соціального світу, що складається із сукупності концептів та припущень”, своєрідне ментальне вікно, через яке дослідник розглядає оточуючий світ [3, 25]. Отже переконані, що власне в таких категорійно-понятійних вимірах доцільно вести мову не лише про освітню парадигму, але також і про певні супідрядні парадигми, до яких, перш за все, можна віднести

мету, зміст і результат освітнього процесу. Також слід наголосити, що в сучасних наукових реаліях розмаїтість потрактувань одного й того ж наукового поняття (у нашому випадку в заломленні до педагогічного розуміння категорії “парадигма”) сприймається абсолютно толерантно, особливо коли йдеться про існування різних форм відображення й розуміння особливостей дійсності. Тут маємо підтримати думку про те, що характерною рисою мислення епохи постмодерну є терпимість, плюралізм, тобто певна “поліпарадигмальність”. Отже, як уже зазначалось, термін “парадигма” може бути екстрапольованим на безмежну кількість об’єктивно існуючих феноменів, і феномен (а точніше, дидактичний феномен) – освіта – не є виключенням.

У подібному феноменологічному розумінні поняття про “парадигму” також підтримують учені, яких вже можна сприймати як класиків розробки провідних положень імплементації компетентісного підходу в освіті, а саме: Іриною Зимньою та Андрієм Хуторським).

Наступною визначальною тезою щодо розуміння реалізації положень компетентісного підходу є факт їх активації, що здійснюється як на макро-, так і на мікрорівнях.

На початку XXI століття українські вчені на основі узагальнення західноєвропейського та світового досвіду імплементації теоретико-методологічних положень щодо реалізації компетентісно-орієнтованої парадигми організації та здійснення освітнього процесу на будь-якому рівні у більш практико-орієнтовану площину та спираючись на об’єктивні реалії власне української системи освіти в колективній монографії “Компетентісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи”, за заг. ред. О.В. Овчарук показали, якою є перспективність переорієнтації на компетентісну основу пріоритетних стратегій розвитку та вдосконалення інноваційних форм, методів і засобів, розробки та впровадження новітніх методик і технологій навчання й організації навчальної діяльності (особливо, коли йдеться про професійну освіту, що передбачає як результат отримання функціонально корисних компетентностей, що визначатимуть справжній рівень підготовки фахівця вищої кваліфікації), а саме: “перейти у професійній освіті від його орієнтації на відтворення знань до їхнього застосування у більш досконалі формі; “зняти” диктат об’єкта (предмета) праці; покласти в основу стратегії освіти підвищення гнучкості її форм і методів на користь розширення можливості

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТІСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ПАРАДИГМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

працевлаштування випускників вищих навчальних закладів і їх здатності виконувати розширений обсяг функцій і завдань; забезпечити пріоритет міждисциплінарно-інтегрованих вимог до результату освітнього процесу; пов'язати більш тісно мету освіти майбутніх фахівців з ситуаціями їхньої самореалізації в світі професійної праці; орієнтувати людську діяльність на нескінченну розмаїтість професійних і життєвих ситуацій” [2].

Ще одним значущим положенням, яке має бути враховано під час організації освітнього процесу у вищій педагогічній школі в сучасних умовах, є твердження про те, що компетентнісний підхід зумовлює визнання пріоритетності не просто глибинної та розмаїтої інформованості студента – майбутнього педагога, а належної сформованості вмінь розв'язувати професійно значущі (педагогічні або суто дидактичні) проблеми, що можуть виникати у проєктованих в ході аудиторного навчання ситуаціях, наближених до реалій навчально-виховного процесу школи, а також у педагогічній дійсності, з якою стикається студент під час педагогічної практики.

Маємо також говорити про те, що за умови реалізації положень компетентнісного підходу актуалізується такий феномен, як “студентоцентроване навчання”, паралельно із запровадженням якого відбуваються дидактико-методичні процеси, що забезпечують “академічну та професійну прозорість” та інше у подібному стратегічному контексті.

До основних тенденційно-переважальних напрямів сучасних досліджень, дотичних певним чином до аналізованої та виучуваної проблематики щодо запровадження та інтенсифікації розгортання компетентісно-орієнтованої парадигми у процесі професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя в умовах оновлення її змістової та організаційної складових, можна віднести такі: упровадження в зміст навчальних дисциплін у вищій педагогічній школі інноваційних вітчизняних і зарубіжних наукових розробок; урізноманітнення цільової підготовки майбутніх педагогів (на інтеграційній основі запровадження профільного навчання, особливо, коли йдеться про старшу школу); раціоналізація використання активних й інтерактивних методів навчання у вищій педагогічній школі залежно від профілю підготовки тих, хто навчається; упровадження інноваційних форм індивідуалізації та диференціації навчального процесу та використовуваних методик навчання та викладання; доцільне застосування у практиці

організації та здійснення викладання й навчання сучасного мультимедійного забезпечення та різноманітних інформаційних технологій; гарантоване забезпечення тісного зв'язку науки, практики підготовки майбутніх учителів з прагматичними потребами школи та актуальними запитамі сьогоденного суспільства; удосконалення способів організації та розширення обсягів самостійної та власне самоосвітньої підготовки студентів зі свідомою проєкцією на навчання протягом усього життя; залучення висококваліфікованих зарубіжних спеціалістів до викладання студентам під час їхнього навчання у вищій педагогічній школі.

Слідуючи узагальнювальним висновкам щодо детермінації процесу реалізації компетентісно-орієнтованої парадигми в освіті в цілому та у вищій педагогічній школі зокрема, які робить О. Малихін, можемо констатувати наступне: у психолого-педагогічних дослідженнях приділяється належна увага застосуванню компетентнісного підходу у професійній підготовці майбутнього фахівця, який працює в системі освіти. Маємо всі підстави стверджувати, що як самостійне явище компетентнісний підхід в умовах вітчизняного освітнього простору пройшов стадію констатації (визнання необхідності застосування) та концептуальної феноменологізації (оцінки й опису власне домінуючого феномену), а сучасна стадія може визначатися як стадія методологічного усвідомлення (конкретизація основних понять, чинників, способів й умов реалізації), а також переходу до практико-імплементацийного етапу.

Загальновідомим залишається також той факт, що компетентнісний підхід у педагогічній освіті ґрунтується на інтегрованих міждисциплінарних вимогах, що висувуються до передбачуваного потенційно можливого функціонального результату освітнього процесу, який, як ми підкреслювали вище, має втілюватися у певний рівень сформованості сукупності загальних і спеціальних компетентностей, котрі у своїй єдності вияву визначають рівень професійно-педагогічної компетентності вчителя (а в умовах підготовки у вищій педагогічній школі – майбутнього вчителя). Свідомою потребою допомогти студентам навчитись правильно розв'язувати ті чи інші соціальні та навчальні проблеми у певних ситуаціях (навчальних, життєвих, професійних) спонукає до реалізації компетентісно-орієнтованої парадигми організації освітнього процесу у вищому педагогічному навчальному закладі.

У сучасних умовах на ринку педагогічної праці

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТІСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ПАРАДИГМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

є попит на тих спеціалістів, які розуміються на психологічних особливостях людей різних вікових категорій, орієнтуються в сучасних досягненнях психолого-педагогічної науки і практики, володіють методами наукового дослідження, різноманітними інтерактивними технологіями навчання дітей і дорослих, засобами й методиками професійно-творчого розвитку й саморозвитку, можуть практично реалізувати гасло навчання упродовж життя. Подальша розробка компетентнісного підходу пов'язується з переходом від загальнотеоретичних уявлень про його зміст до створення предметних освітніх програм [4].

Визнаючи компетентнісний підхід як парадигмально-визначальний на сучасному етапі розвитку педагогічної науки та вдосконалення змісту вищої педагогічної освіти в цілому розробляються ключові компетентності сучасного педагога як складові його професійно-педагогічної компетентності:

- психолого-педагогічна компетентність;
- фахово-предметна компетентність (сукупність предметних компетентностей);
- методологічна компетентність;
- методична компетентність;
- самоосвітня компетентність (за О. Малихіним) [4].

Висновки. Таким чином, маємо зробити певні узагальнення та оформити їх у висновки щодо доведення доцільності реалізації компетентнісно-орієнтованої парадигми в організації освітнього процесу у вищому педагогічному навчальному закладі.

По-перше, маємо чітко усвідомлювати, що професійна підготовка майбутнього вчителя може здійснюватися в сучасних умовах швидко оновлюваного змісту актуального інформаційного простору на якісному рівні на засадах реалізації положень компетентнісного підходу як такого, що є в реаліях організації освітнього процесу у XXI столітті парадигмально-визначальним, орієнтованим на отримання функціонального результату, який відбиває дихотомію професійної підготовки

вчителя (психолого-педагогічна та фахово-предметна складові) та втілюється у належному рівні сформованості сукупності загальних і спеціальних компетентностей, котрі у своїй комплексивно-контамінаційній єдності характеризують рівень вияву професійно-педагогічної компетентності вчителя.

По-друге, з позицій ієрархізації складових професійно-педагогічної компетентності майбутнього вчителя, остання може розумітися як єдність п'яти компетентностей нижчого ієрархічного порядку, а саме: психолого-педагогічної; фахово-предметної (як сукупності предметних компетентностей); методологічної; методичної та самоосвітньої.

1. Зимняя И.А. *Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. Авторская версия / Ирина Алексеевна Зимняя. – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – 42 с.*

2. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики: [монографія] / Н.М. Бібік, Л.С. Ващенко, О.І. Локишина та ін.; [під заг ред. О.В. Овчарук]. – К.: К. І. С., 2004. – 112 с.*

3. Кун Т.С. *Структура научных революций: [пер. с англ.] / Томас Сэмюэл Кун. – М.: ООО "Издательство АСТ": ЗАО НПП Ермак, 2003. – 606 с.*

4. Малихін О.В. *Ієрархія компетентностей сучасного педагога / О.В. Малихін // 1025-річчя історії освіти в Україні: традиції, сучасність та перспективи: зб. матер. міжнарод. наук. конф. / за заг. ред. В.О. Огнев'юка. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. – С. 65 – 75.*

5. Малихін О.В. *Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів: теоретико-методологічний аспект: монографія / Олександр Володимирович Малихін. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2009. – 307 с.*

Стаття надійшла до редакції 09.12.2016

21 листопада 2016 року
День Гідності та Свободи

“Свобода – це не те, що вам дали. Це те, що у вас неможна забрати”.

Марі Франсуа Аруе Вольтер
французький філософ, поет, прозаїк

